

Innst. S. nr. 244

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 13 (2008–2009)

Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parla- mentariske forsamling for 2008

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingets delegasjon til Europarådets parla-
mentariske forsamling for valgperioden 2005–2009
består av følgende representanter:

Medlemmer	Varamedlemmer
Per-Kristian Foss (H), leder	Jorodd Asphjell (A)
Vidar Bjørnstad (A), nestleder	Karin S. Woldseth (FrP)
Øyvind Vaksdal (FrP)	Åse Gunhild Woie Duesund (KrF)
Bjørn Jacobsen (SV)	Lise Christoffersen (A)
Gunn Karin Gjøl (A)	Eli Sollied Øveraas (Sp) Fra oktober 2007 Trond Lode (Sp)

Generelt

Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) har i dag 47 medlemsland. Europarådet har en sentral stilling hva gjelder arbeidet for å fremme samarbeid, demokrati og menneskerettigheter. Organisasjonen spiller også en viktig rolle i forbindelse med valgobservasjoner og i overvåkningen av medlemskapsforpliktelsene til de nye medlemslandene.

Det er etablert ti faste komiteer: for politiske saker, for økonomiske saker og utvikling, for juridiske saker og menneskerettigheter, for sosial-, helse

og familiespørsmål. For migrasjon, flyktninger og befolkningsspørsmål, for kultur, vitenskap og utdanning, for miljø, landbruk og lokal- og regionalspørsmål, for likestillingsspørsmål, for reglements- og immunitetsspørsmål og for overvåkning av medlemslands forpliktelser. Lluís Maria de Puig fra Spania ble i januar 2008 valgt til ny president for forsamlingen etter René van der Linden.

I 2008 deltok delegasjonen på de fire delsesjonene i Strasbourg, og delegasjonsmedlemmene deltok jevnlig på ulike komitémøter. Flere deltok også på valgobservasjoner. Delegasjonsleder Per-Kristian Foss var i 2008 visepresident i forsamlingen.

Hovedspørsmål

En rekke dagsaktuelle temaer ble drøftet under sesjonene. Debatten om den europeiske menneskerettighetsdomstols økende saksmengde og behovet for økte ressurser fortsatte. Behovet for snarlig russisk ratifikasjon av protokoll 14 ble igjen fremhevet i en rekke debatter, da Russland som eneste land som ikke har ratifisert protokollen, hindrer protokollens ikrafttredelse. Protokollen vil kunne bidra til å redusere domstolens kostnader.

Europarådets budsjett ble igjen drøftet under henvisning til at behovet for økte ressurser til domstolen kan gå ut over øvrige sentrale aktiviteter i Europarådet.

Kosovo-situasjonen sto sentralt i 2008. Tidlig på året viste debatten at forsamlingen var splittet i sitt syn på spørsmålet. Ulike scenarier ble debattert, herunder Kosovos uavhengighet. Forsamlingen understreket at Kosovo måtte være et trygt og multietnisk område for alle dets innbyggere, og hvor Europarådets menneskerettighetsstandarder må respekteres fullt ut. Etter Kosovos uavhengighetserklæring ble spørsmålet igjen debattert under aprilsesjonen.

Debatten dreide seg om det folkerettslige grunnlaget for erklæringen, og mange beklaget at man ikke hadde funnet en annen fremforhandlet løsning. Uavhengig av status og ev. medlemskap i Europarådet var det Europarådets oppgave å bidra positivt til situasjonen og gjøre noe for menneskene i Kosovo.

Dick Marty fra Sveits framla en rapport om FN's og EUs prosedyrer for svartelisting av terrorismistenkte. Forsamlingen påpekte at beslutninger om å svarteliste individer eller grupper blir fattet på mangelfullt grunnlag og at de berørte ikke gis noen anledning til å uttale seg i saken. Prosedyrene bryter ifølge forsamlingen med menneskerettighetene og er vilkårlige. Prosedyrene må gjennomgås for å sikre kredibilitet i kampen mot terrorisme, konkluderte forsamlingen. Under januarsesjonen debatterte forsamlingen det russiske Duma-valget og konkluderte med at valget ikke hadde vært rettferdig. Bl.a. ble valglovene som umuliggjør deltagelse for små og nye politiske partier kritisert i likhet med manglende frie medier og måten opposisjonen var blitt behandlet på.

En rapport om beskyttelse av miljøet i Arktis ble også behandlet. Debatten understreket betydningen av samarbeid mellom statene for å beskytte miljøet. På grunnlag av endringsforslag fremlagt bl.a. av den islandske og norske delegasjonen ble resolusjonen styrket med henvisninger til lokalbefolkningen, herunder urfolkene, anerkjennelse av Arktisk Råds arbeid og rolle og betydningen av internasjonalt samarbeid og økonomisk støtte for å løse problemer som oppstår som følge av klimaendringer i regionen.

Debatten om trygg og lovlig abort i Europa fikk stor oppmerksomhet under aprilsesjonen. Etter en fire timer lang debatt vedtok forsamlingen med knapt flertall en resolusjon som anmoder medlemslandene om å avkriminalisere abort, innenfor visse grenser, og å sikre kvinner tilgang til trygg og lovlig abort. Det ble understreket at abort ikke er en metode for å regulere familieplanlegging. Det ble vist til at et totalforbud mot abort ikke fører til færre aborter, men tvert imot til traumatiske opplevelser for dem det gjelder, samt at det leder til fenomenet "abortturisme".

Barns og unges oppvekstvilkår og rettigheter var også i 2008 et sentralt tema. Forsamlingen debatterte selvmord blant barn og unge i Europa og vedtok en enstemmig resolusjon som oppfordrer medlemslandene til å iverksette tiltak for å forebygge og redusere selvmord blant barn og unge. Resolusjonen peker også på behovet for å bekjempe fordommer og stigmatisering og diskriminering av homoseksuelle. Problemet med oppfordring til selvmord på Internett og tiltak for å motvirke dette ble omtalt.

Forsamlingen fokuserte også på ekstremisme i Europa. Behovet for at muslimske samfunn må samarbeide med europeiske regjeringer for å bekjempe

politisk ekstremisme ble understreket. Europeiske muslimske organisasjoner må fordømme ekstremisme og terrorisme. Regjeringene ble oppfordret til å bekjempe islamofobi og rasistiske ytringer samt å bekjempe underliggende årsaker til ekstremisme og å fremme integrasjon og deltagelse i det politiske og sosiale liv for innvandrere. Kampen mot terrorisme må føres innenfor rammen av rettsstatens prinsipper og menneskerettighetene.

Under junisesjonen hadde forsamlingen en debatt om demokratiets tilstand i Europa. Her pekte forsamlingen på at en særlig utfordring for Europa var å tilpasse seg økende diversitet og innvandring. Tiltak som må iverksettes for å forbedre innvandreres deltagelse i det politiske liv ble debattert, og Europarådets egne prosedyrer for å overvåke demokratisk utvikling i medlemslandene ble gjennomgått.

Oktoberesesjonen ble preget av konflikten mellom Russland og Georgia. Mange påpekte det tragiske i at to av Europarådets egne medlemsland hadde kriget mot hverandre. Debatten gikk ellers langs kjente skillelinjer, og det kom også til en debatt om godkjenning av de russiske akkreditiver. Fra den norske delegasjonens side påpekte man bl.a. at menneskerettighetene var den store taperen i konflikten og at begge sider hadde begått brudd. Georgias territoriale integritet måtte imidlertid respekteres, og det ble pekt på at Europarådet hadde en unik mulighet til å spille en konstruktiv rolle og bidra til en løsning. Andre tema som ble debattert var utviklingen i verdensøkonomien og kampen mot vold i nære relasjoner.

2008 viste igjen at PACE er et forum for debatt og konsensusbygging, også rundt kontroversielle temaer. Den norske delegasjonen deltok aktivt i en rekke debatter, blant annet om barns situasjon, miljøspørsmål, fremme av demokratiet, sosial rettferdighet, kamp mot ekstremisme, bekjempelse av vold mot kvinner, situasjonen på Balkan og konflikten mellom Georgia og Russland. Delegasjonens medlemmer deltok på valgobservasjon i Armenia, Aserbajdsjan og Russland.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Siri A. Melling og Erna Solberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Åslaug Haga, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, merker seg delegasjonens

høye aktivitetsnivå så vel i rådets debatter som på valgobservasjoner.

Liksom i foregående år er komiteen opptatt av at en må finne en løsning på ressursbehovet for den europeiske menneskerettighetsdomstolen, og særlig sett i lys av den økende saksmengden. En ren omfordeling av de totale budsjettmidlene til fordel for domstolen, kan føre til uheldig svekkelse av rådets øvrige virksomhet. Komiteen er oppmerksom på de nye initiativene som nå revitaliserer flere sider av forholdet mellom Russland, USA og Europa og håper den avgjørende russiske ratifiseringen av protokoll 14 kan dra nytte av dette.

Debattene har omhandlet flere viktige saksområder som: situasjonen i Kosovo, trygg og lovlig abort i Europa, selvmord blant barn og unge, bekjempelse av fordommer og stigmatisering av homoseksuelle og utfordringen Europa har med å tilpasse seg økende diversitet og innvandring. Komiteen er inneforstått med de norske posisjonene i debatten om konflikten mellom Georgia og Russland, og ser positivt på det norsk-islandske initiativet i debatten om beskyttelse av miljøet i Arktis.

Komiteen ser viktigheten av den bebudete gjennomgangen av prosedyrene for svartelisting av terrorismistenkte. Det er avgjørende at disse prosedyrene ikke bryter med menneskerettighetene og oppfattes som vilkårlige, og at de derfor sikres troverdighet.

Komiteen har med interesse merket seg at Regjeringen har lansert stortingspresident Thorbjørn Jagland som kandidat til generalsekretærstillingen i Europarådet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 13 (2008–2009) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2008 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 26. mai 2009

Olav Akselsen

leder

Siri A. Melling

ordfører

